

Visie 2030

Inleiding

De Visie 2030 definieert de doelstellingen en acties voor een duurzaam en rationeel antibioticumgebruik bij dieren in België tot 2030.

De Visie 2030 vertrekt van een “One World, One Health, One Welfare” benadering, met als doel de gezondheid van mens, dier en milieu te verbeteren. De duurzaamheid van de veehouderij, nu en in de toekomst, is daarbij van bijzonder belang.

In de eerste plaats wil de Visie 2030 zorgen voor een duurzaam antibioticumgebruik bij alle dieren (voedselproducerende en niet-voedselproducerende) om de gezondheid en het welzijn van de dieren veilig te stellen en antibioticaresistentie te verminderen.

Met de Visie 2030 zullen alle sectoren, maar vooral deze die in de voorgaande actieplannen eerder op de achtergrond bleven (rundvee, kleine herkauwers, paarden, gezelschapsdieren), op het voorplan moeten treden, middels de uitvoering van uiteenlopende initiatieven (zoals bewustmaking, gegevensverzameling en benchmarking, *antibiotic stewardship*, enz.). Voor de varkens-, vleeskippen- en vleeskalverensector, die al aanzienlijke inspanningen hebben geleverd om het gebruik van antibiotica te verminderen en verstandig om te gaan met antibiotica, staat de uitdaging voorop om door te gaan met de reeds aangegane verbintenissen. Het doel is te komen tot een duurzame productie waarbij het gebruik van antibiotica op veehouderijen minimaal en aanvaardbaar is.

Om de vooruitgang na de implementatie van het plan te monitoren, zijn globale doelstellingen op basis van verkoopcijfers van antibiotica gedefinieerd. Op dit moment zijn verkoopcijfers het meest volledig en betrouwbaar. Waar gebruikscijfers beschikbaar zijn, definieert AMCRA specifieke doelstellingen op basis van reductietrajecten in nauw overleg met de sectorpartners. De uitbreiding van de gegevensverzameling naar alle dieren tegen 2030 zal het op termijn mogelijk maken om doelstellingen op basis van antibioticagebruik te formuleren voor alle diersoorten.

Doelstellingen voor de diersector in België voor de periode 2025-2030:

1. De totale antibioticumverkoop evolueert minstens naar 50 mg/PCU

Het doel is om tegen het einde van 2030 een verkoop van maximum 50 mg/PCU (Europese mediaan) te bereiken. In vergelijking met 2011 betekent dit een totale reductie van minstens 70%. Onderstaande tabel toont de verhouding tussen de Europese meeteenheid (mg/PCU) en de meeteenheid die op Belgisch niveau wordt gebruikt in het jaarlijkse BelVet-SAC rapport (mg/kg biomassa).

	Referentiejaar in België	Referentiejaar in Europa (Farm to Fork strategy and Council Recommendation)	Laatste resultaten ESVAC rapport	Doelstelling eind 2024 65% t.o.v. 2011	Doelstelling eind 2030 70% t.o.v. 2011
	2011	2018	2022	2024	2030
mg/PCU (Europese meeteenheid)	175,1	113	73,5	60	50
mg/kg biomassa (Belgische meeteenheid)	146,5	96,2	61,3	50	42

2. De productie van met antibiotica gemedicineerde voeders stopt in 2027

De uitfasering van met antibiotica gemedicineerde voeders past volledig in de ambitie van de Belgische federatie van veevoederfabrikanten (BFA) die zich tot doel heeft gesteld om de productie van met antibiotica gemedicineerde voeders in 2027 stop te zetten.

3. Wettelijk bepaald gebruik van (fluoro)quinolones en 3de en 4de generatie cefalosporines: de verkoop wordt met 90% gereduceerd ten opzichte van 2011

De toepassing van de voorwaarden voor het gebruik van (fluoro)quinolones en 3de en 4de generatie cefalosporines bij alle diersoorten, zoals voorzien in het gewijzigde KB van 21 juli 2016, zal automatisch leiden tot een verminderde verkoop van deze moleculen. De daling in verkoop wordt geschat op 90% ten opzichte van 2011. De bevoegde overheden moeten frequente en doeltreffende controles (zie actiepunten in dit document) voorzien om het naleven van de regelgeving te garanderen.

4. De verkoop van polymyxines blijft onder 1 mg/kg biomassa

Het doel is om onder 1 mg/kg biomassa in de verkoop van colistine bij dieren te blijven.

5. Doelstellingen op basis van het antibioticumgebruik bij alle dieren

Deze doelstellingen zullen gedefinieerd worden door AMCRA in het kader van specifieke werkgroepen in overleg met de partners actief in de verschillende diersectoren.

Varkens, vleeskippen en vleeskalveren:

- i. Verderzetting van de bestaande reductiepaden met nieuwe doelstellingen indien nodig geacht, in overleg met de sectorpartners;

- ii. Maximum 1% alarmgebruikers

Voor alle andere diersoorten:

- i. De ontwikkeling van reductiepaden van zodra de registratie van het antibioticumgebruik gestart is en de gebruiksgegevens betrouwbaar zijn.

Acties:

1. Vooruitgang bij de datacollectie en de benchmarking van het antibioticumgebruik

- a. Ontwikkelen van een langetermijnvisie voor de collectie, analyse en benchmarking van het antibioticumgebruik bij alle diersoorten.
- b. Het antibioticumgebruik moet geregistreerd worden in een centrale database bij alle diersoorten en bij alle dierenartsen(praktijken).
- c. Creëren van een een-op-een relatie tussen de verantwoordelijke van de dieren en de bedrijfsdierenarts om het benchmarken en de responsabilisering van elkeen te verbeteren.
- d. De kwaliteit van de gegevens (die de kwaliteit van de teller en noemer van de indicator van het antibioticumgebruik beïnvloeden) verbeteren opdat een juiste en doeltreffende analyse en benchmarking kunnen worden gegarandeerd. Om deze kwaliteit te verbeteren en te handhaven moet de overheid gepaste ondersteuning bieden aan instanties of verenigingen die voor de datacollectie en -analyse instaan of deze faciliteren.
- e. Voorzien van een compensatie voor dierenartsen, om het voor hen gemakkelijker te maken het gebruik van antibiotica te registreren en om de automatische gegevensoverdracht te stimuleren (wat zowel de administratieve last van hun werk vermindert als fouten voorkomt).
- f. De toegang tot de benchmarkrapporten voor de verantwoordelijken van de dieren en de dierenartsen verbeteren, zodat zij actie kunnen ondernemen wanneer nodig.
 - i. De toegang gemakkelijker maken via toegangsportalen.
 - ii. De verantwoordelijken van de dieren en de dierenartsen stimuleren om gepubliceerde rapporten te raadplegen.
 - iii. De verantwoordelijken van de dieren en de dierenartsen stimuleren om gepubliceerde rapporten te gebruiken om de actie te ondernemen wanneer nodig.
- g. Benchmarkrapporten moeten gebruikt worden door de overheid en de kwaliteitssystemen om de nodige controles te realiseren bij de verantwoordelijken van de dieren en de dierenartsen.
 - i. Frequentie van de inspecties verhogen voor dierenartsen en verantwoordelijken van de dieren.
 - ii. Controles realiseren op basis van het resultaat van het benchmarkrapport: bv. bij langdurige nulgebruikers.
 - iii. Controles gebaseerd op hoog gebruik en het voorschrijven van rode antibiotica.

- iv. Inspecteurs dienen te beschikken over een goede kennis aangaande de correcte toepassing van de wetgeving en de inhoud en betekenis van de benchmarkrapporten.
- v. Beter samenwerking tussen overheid en lastenboeken waardoor middelen voor controles beter kunnen worden ingezet.

2. Beloning voor laaggebruikers, opvolging en coaching van veehouders en dierenartsen

- a. Ontwikkelen en toepassen van (een) beloningssyste(e)m(en) voor gebruikers met een groen bedrijfsstatuut.
- b. Harmonisatie van de maatregelen voor gele, rode en alarmgebruikers tussen overheid en lastenboeken.
- c. Toepassing van sancties wanneer er geen daling in het antibioticumgebruik wordt bereikt aan het einde van een coachingtraject voor alarmgebruikers.
- d. Bij een structureel patroon van hoog-verschaffing/voorschrijving/toediening bij een dierenarts: plan van aanpak opstellen ter verbetering. Dit plan moet door de overheid of een autocontrole orgaan van de dierenartsen worden beoordeeld. Dierenartsen die systematisch in de rode zone zitten, worden actief gecontacteerd door de bevoegde overheden.

3. Meer en betere cijfers over het voorkomen van antibioticumresistentie bij alle dieren, ook bij gezelschapsdieren

- a. Bij indicatorbacteriën
 - i. Een monitoring hebben die de prevalentie van antibioticumresistentie bij voedselproducerende diersoorten in België betrouwbaar weergeeft.
 - ii. Uitbreiding van de monitoring naar niet-voedselproducerende diersoorten.
- b. Bij pathogene bacteriën
 - i. Oprichting van een netwerk van laboratoria die antibioticumgevoeligheidstesten realiseren volgens een geharmoniseerde procedure.
 - ii. Monitoring van antibioticumresistentie bij pathogenen: jaarlijks verzamelen en bekendmaken van de resultaten van bestaande monitoringssystemen. De communicatie en toegankelijkheid van deze informatie voor dierenartsen en de verantwoordelijken van de dieren worden geoptimaliseerd ter ondersteuning van hun bedrijfsspecifiek keuzemanagement.

4. Toepassen en controleren van alle Europese en nationale wetgevingen rond diergezondheid en dierenwelzijn door de bevoegde instanties

- a. Europese en nationale wetgevingen bevatten goede regels rond diergezondheid en dierenwelzijn en specifiek rond het rationeel gebruik van antibiotica: de bevoegde instanties zorgen voor de toepassing en doen de nodige controles.
- b. De samenwerking tussen instanties met verschillende bevoegdheden wordt opgedreven en verbeterd.

5. Focus op dierziektepreventie en het gebruik van alternatieven stimuleren

- a. Een preventieve aanpak op bedrijfs- en dierniveau (met aandacht voor algemene gezondheid, immuniteit, kwaliteit van voeding en water, hygiëne, ...) moet systematisch toegepast worden.
 - i. Kritische factoren worden geïdentificeerd per sector en systematisch aangepakt (gezondheid van dieren bij aankoop, luchtkwaliteit, gebalanceerde voeding aangepast aan de noden van het dier, ...).
 - ii. Het opstellen op elk bedrijf van een bedrijfsgezondheidsplan door de bedrijfsdierenarts, samen met de verantwoordelijke voor de dieren, helpt het toepassen van een preventieve aanpak.
 - iii. Het gebruik van vaccinatie moet worden vergemakkelijkt en aangemoedigd om de immuniteit van dieren zowel direct als indirect te verhogen (bijv. overdracht van immuniteit naar pasgeborenen na vaccinatie van moederdieren).
- b. Bestrijdings- en vaccinatieprogramma's die de gezondheid van de dieren verbeteren en versterken worden toegepast in België om gezondere dieren bij opstart te kunnen hebben. Een betere diergezondheid zal bijdragen tot een reductie van het antibioticumgebruik.
- c. Stimuleren van het gebruik van alternatieven wanneer deze beschikbaar en toegelaten zijn.
- d. Stimuleren van productiesystemen met een inherent lagere nood aan de inzet van antibiotica.
- e. De competente overheden moeten actief inzetten (en onder andere controleren) op kritische factoren zoals bezettingsdichtheid, speenleeftijd, minimale leeftijd voor transport,...

6. De volledige keten in de verschillende sectoren actief betrekken in het antibioticum beleid

- a. In elke sector worden de verschillende organisaties aangesproken die bijdragen aan de gezondheid en het welzijn van de dieren: van de producenten aan de top van de keten tot de slachterijen en de grootwarenhuizen ("from feed to food").
- b. Bij gezelschapsdieren worden de verantwoordelijken van de dieren in kennels ook aangesproken op hun directe impact op de gezondheid van de dieren.

- c. Voor paarden worden zowel de eigenaars als de verantwoordelijken van de dieren in maneges aangesproken betreffende hun directe impact op de gezondheid van de dieren.
- d. Bij elke organisatie worden acties ondernomen om het antibioticumgebruik bij de dieren te verminderen.

7. Promoten en verder ontwikkelen van richtlijnen voor antibioticumgebruik (AMCRA formularium)

- a. De huidige richtlijnen up-to-date houden.
- b. Promoten van het gebruik van de richtlijnen door de dierenartsen (vooral als webversie en applicatie).
- c. Uitbreiden van de richtlijnen naar andere diersoorten (konijnen, siervogels, vissen, ...).
- d. Ernaar streven om de richtlijnen in de lastenboeken op te nemen zodat ze meer afdwingbaar worden.

8. Blijvend communiceren en sensibiliseren

- a. Samenwerking met humane sector intensifiëren en jaarlijks een “one-health” sensibilisatiecampagne realiseren (boodschappen gericht naar doelgroepen in de humane en dierlijke sector).
- b. Specifieke communicatie over de risico's van antibioticumresistentie en sensibilisatie van de verantwoordelijken van de dieren en de dierenartsen.
- c. Opleidingen organiseren over “antibiotic stewardship” voor dierenartsen.
 - i. Stimuleren van deelname van dierenartsen aan opleidingen over “prudent use” van antibiotica: bijvoorbeeld met dubbel aantal punten voor die opleidingen.
- d. Opleidingen organiseren voor verantwoordelijken van dieren rond goed gebruik van antibiotica.
- e. De AMCRA e-learning of ander informatiemateriaal promoten als lesmateriaal voor:
 - i. studenten
 - ii. verantwoordelijken van zowel voedselproducerende als gezelschapsdieren, evenals het personeel in kennels, maneges, ...

9. Meer onderzoek naar linkjes tussen gebruik en resistentie bij dier, mens en het milieu

- a. “Evidence-based medicine” aanpak faciliteren door het ondersteunen van onderzoek waar informatie ontbreekt.

- b. Onderzoek naar alle factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling en persistentie van antibioticumresistentie .